

veeleer eene conferentie zou wezen. Uit den aard der zaak zouden de Gereformeerde kerken de hoofdzaak dan reeds vooraf hebben toegegeven: schijnbaar en in naam zouden zij haar wensch dan verkregen hebben; maar in waarheid zouden zij hare zaak dan verloren hebben; en daarmede zou het provincialisme ook hebben getriomfeerd.

Daartegenover nu heeft de Amsterdamsche kerkeraad het kerkverband gehandhaafd in zijn nationaal karakter. Ik heb reeds herinnerd, dat hij daartoe bijzonder geroepen was, omdat op de laatste Nationale Synode, die in 1586 gehouden was, juist aan Amsterdam was opgedragen, om te zorgen voor het samenkomen van de volgende Nationale Synode ¹⁾. Aan die roeping nu heeft zijn kerkeraad voldaan; ook al is het hem voorwaar niet gemakkelijk gemaakt! Jaren lang is die zaak, tot vervelens toe, door hem moeten behandeld worden. De Synode moest worden uitgeschreven door de Staten-Generaal; en nu is er van 1605 tot 1612 wel geene dagvaart geweest, of de Amsterdamsche kerkeraad zond er zijne afgevaardigden om de zaak der Synode te bevorderen. Doorgaans ging er van te voren dan nog eene commissie »naar het torentje», zooals de gewone uitdrukking was, om dat groote belang nog eens dringend aan „de Eersaeme H. H. Burgermeesteren” aan te bevelen. En de kerkeraad deed ook telkens zijn best, om de Synodale gedeputeerden van alle provinciën zooveel mogelijk te doen medewerken ²⁾. Na het

¹⁾ Zie hierboven blz. 14, noot 1.

²⁾ De bovenbedoelde handelingen van den kerkeraad, met al hetgeen daarbij is voorgevallen, zijn opgeteekend in Protoc. III, fol. 128^r (28 en 29 Apr. 1605), fol. 136^v (24 Nov. 1605), fol. 141^v (23 Mrt. 1606), fol. 142^r (30 Mrt. 1606), fol. 143^r (12 Apr. 1606), fol. 147^r (22 Juni 1606), fol. 147^v (29 Juni 1606), fol. 150^v (24 Aug. 1606), fol. 151^r (7 Sept. 1606), fol. 153^v (23 Nov. 1606), fol. 154^r (30 Nov. 1606), fol. 155^r (14 Dec. 1606), fol. 157^r (1 Febr. 1607), fol. 157^v (15 Febr. 1607), fol. 160^r (15 Mrt. 1607), fol. 161^r (29 Mrt. 1607), fol. 164^r (10 Mei 1607), fol. 168^r (19 Juli 1607), fol. 169^r (9 Aug. 1607), fol. 181^r (5 en 7 Febr. 1608), fol. 188^r (2 Mei 1608), fol. 190^r (22 Mei 1608), fol. 223^v (26 Nov. 1609), fol. 252^r (25 Febr. 1611), fol. 254^v (14 Apr. 1611), fol. 255^r (28 Apr. 1611), en Protoc. IV, fol. 14 (24 en 31 Mei 1612), fol. 22 (19 Juli 1612), fol. 43 (5 Dec. 1612), en fol. 44 (13 Dec. 1612).

Het gedwongen einde van de officieele stappen tot bevordering van de Nationale Synode is in de notulen der laatste twee vergaderingen aldus geconstateerd: »De Broederen hebben goetgeuonden dat *D. Hallius* end *D. Plancius* van wegen dese kerke alsnoch sullen beuorderen het *Synodus Nationael*, bijden H. Staten van Holland, waertoe sy oock sullen beschrijven die daertoe gehören wt ander Provinciën, end den gedeputeerden van de Hollandse *Synoden*, sal oock *D. Plancius* de Deputaten der Synoden van Zuyd end Noord Holland waerschouwen voor de nieuwe moderatie die gevreest wort, om haer daertoe niet in te laten, oock *D. Festum* daarvan af te raden” (5 Dec.). En vervolgens den 13 Dec.: »Also men hadde verstaen datter in den Hage geen gelegenheyt en was om voor desen tyt het *Synodus Nationael* te beuorderen, So is dese sake daerby gelaten, tot datmen verstaet